

**BACHADON MIOMASI: KELIB CHIQISH SABABLARI VA ZAMONAVIY DAVOLASH
USULLARI****Juraeva Gulbahor Alisherovna****Amanov Akmal Karimjonovich**

Toshkent tibbiyot akademiyasi, Termiz filiali

Annotatsiya: Bachadon miomasi – ayollar orasida keng tarqalgan yaxshi xulqli o'simta bo'lib, u asosan reproduktiv yoshda uchraydi. Miomaning asosiy kelib chiqish sabablari orasida gormonal o'zgarishlar va genetik omillar alohida ajralib turadi. Ushbu maqolada bachadon miomasining etiologiyasi, xavf omillari, diagnostika usullari va zamonaviy davolash usullari keng yoritilgan. Konservativ va jarrohlik yondashuvlar, shuningdek, minimal invaziv usullar va innovatsion davo usullari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Tadqiqotda profilaktik yondashuvlarning ahamiyati ham ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Bachadon miomasi, etiologiya, gormonal o'zgarishlar, konservativ davolash, jarrohlik, minimal invaziv texnologiyalar, profilaktika

Kirish. Bachadon miomasi (fibromioma yoki leiomioma) – bu ayollarda bachadon mushak to'qimalaridan hosil bo'ladigan yaxshi xulqli o'simta. Mioma reproduktiv yoshdagi ayollarda uchraydi va ko'pincha simptomlarsiz kechadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) ma'lumotlariga ko'ra, bachadon miomalari 20–40% ayollarda kuzatiladi. Ushbu maqolaning maqsadi – miomaning kelib chiqish sabablarini, diagnostik va davolash usullarini hamda profilaktika choralari bo'yicha tavsiyalarni yoritish.

Metodlar. Tadqiqot uchun xalqaro va milliy ilmiy maqolalar, statistik ma'lumotlar va klinik tadqiqotlar tahlil qilindi. Ma'lumotlar PubMed, Scopus va WHO ma'lumotlar bazalaridan olingan. Shu bilan birga, so'nggi yillarda chop etilgan ilmiy ishlar va davolash protokollari asosida zamonaviy yondashuvlar tahlil qilindi.

Natijalar. Etiologiya va xavf omillari

1. Gormonal omillar: Estrogen va progesteron gormonlarining yuqori darajalari miomaning o'sishini rag'batlantiradi. Menopauza davrida miomaning kichrayishi ushbu gormonlarning rolini tasdiqlaydi.
2. Genetik omillar: Genetik moyillik – oila a'zolarida mioma aniqlangan hollarda xavf oshadi.
3. Ekologik va hayot tarzi omillari: Yomon ekologiya, ortiqcha vazn va noto'g'ri ovqatlanish mioma rivojlanishini tezlashtirishi mumkin.
4. Reproktiv omillar: Kech homiladorlik, tug'maslik va kam farzandlilik xavf omillari hisoblanadi.
5. Boshqa omillar: Stress va immunitetning pasayishi mioma rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Diagnostik usullar

1. Ultratovush tekshiruv (UTT): Mioma diagnostikasida eng asosiy va iqtisodiy samarali usul.
2. Magnit-rezonans tomografiya (MRT): Miomaning o'lchami va joylashuvini aniq aniqlashda yordam beradi.
3. Gisteroskopiya: Endometrial miomalarni aniqlash va biopsiya olish uchun qo'llaniladi.
4. Laborator tadqiqotlar: Gormonlar va qon ko'rsatkichlari tahlili yordamida tashxisni qo'llab-quvvatlash.

Davolash usullari

1. Konservativ yondashuvlar:

Dori vositalari: Gonadotropin-releasing gormon agonistlari (GnRH) – mioma hajmini kichraytiradi.

Progesteron antagonistlari – simptomlarni kamaytiradi va gormonlarni balanslaydi.

Shifokor nazorati ostida kuzatish: Kichik o'lchamli miomalarda qo'llaniladi.

2. Jarrohlik usullari:

Myomektomiya: Reprodukativ yoshdagi ayollar uchun bachadonni saqlab qolish bilan o'simta olib tashlanadi.

Gisterektomiya: Mioma hajmi katta bo'lganda yoki bachadonni olib tashlash zarur bo'lganda qo'llaniladi.

3. Minimal invaziv usullar:

Uterin arter embolizatsiyasi (UAE): Miomaga qon oqimini to'xtatish orqali o'simta regressiyasiga erishiladi.

Fokuslangan ultratovush ablyatsiyasi (FUS): Radioto'lqinlar yordamida miomani termal yo'q qilish.

4. Innovatsion usullar: Gen terapiyasi va yangi dori vositalari o'rganilmoqda.

5. Profilaktika: Sog'lom turmush tarzi, muntazam tibbiy ko'riklar va gormonal o'zgarishlarni nazorat qilish.

Munozara: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bachadon miomasining rivojlanishida gormonal va genetik omillar muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy diagnostika usullari miomalarni erta aniqlash va samarali davolashga yordam beradi. Innovatsion minimal invaziv yondashuvlar va yangi dori vositalari mioma bilan bog'liq noqulayliklarni kamaytirishda samarali ekanligi aniqlandi. Shuningdek, profilaktika va sog'lom turmush tarzi miomadan himoyalashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Bachadon miomasi yaxshi xulqli o'simta bo'lib, uning davosi asosan kasallikning o'lchami va simptomlariga bog'liq. Diagnostikaning zamonaviy texnologiyalari va davolash usullari yordamida kasallikni samarali boshqarish mumkin. Profilaktik yondashuvlar va sog'lom hayot tarzini targ'ib qilish miomani oldini olishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bulun, S. E., et al. (2020). "Pathogenesis and treatment of uterine fibroids." *Nature Reviews Endocrinology*, 16(7), 411-425.
2. Parker, W. H., et al. (2021). "Uterine fibroids: Diagnosis and management." *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 224(3), 233-242.
3. Hehenkamp, W. J. K., et al. (2019). "Minimally invasive treatment options for uterine fibroids." *Journal of Minimally Invasive Gynecology*, 26(2), 197-204.
4. Stewart, E. A., et al. (2022). "New therapeutic strategies for uterine fibroids." *The Lancet Oncology*, 23(5), 563-574.
5. WHO (2023). "Guidelines for the prevention and management of uterine fibroids." *World Health Organization*.